

Til Utdanningskomiteen

Teknas innspill til statsbudsjettet for 2023

Forskning

Tekna støtter den foreslåtte grønne nærings- og omstillingspakken. Videre satsning gjennom samarbeid med næringsliv, forskningsinstitusjonene og academia er viktig for å berede grunnen for ulike teknologier som kan ta oss igjennom det grønne skiftet. Tekna er derfor bekymret for at kuttene på til sammen 470 mill. kroner som gjøres i sektordepartementenes forskningsporteføljer vil føre til press på de næringsrettede konkurranseutsatte midlene.

Innovasjonsprosjekt i næringslivet (IPN) er et treffsikkert tiltak for å stimulere til forskningsaktivitet i bedrifter og FoU-miljøer. Forskningsrådet har de siste årene mottatt svært mange søknader til IPN og har måttet avvise mange prosjekter med høyest karakter. Ordningen bør som et minimum opprettholdes på samme nivået neste år som for inneværende år.

Tekna ber Stortinget sikre at ordningen innovasjonsprosjekt i næringslivet opprettholdes på nivå med 2022 for å sikre næringsrettet forskning med høy forskningskvalitet og god kunnskapsspredning gjennom samarbeid mellom bedrifter og FoU-miljø.

Satsingen Grønn plattform retter seg mot konsortier av bedrifter og forskningsmiljøer som går sammen om forskning og teknologiutvikling der ferdige løsninger i markedet er målet. Hensikten er å skape grønne jobber og en mer bærekraftig fremtid. Det er positivt at det settes av penger til en ny utlysingsrunde, men Tekna kan ikke se at det skal være noen grunn til at denne utlysingsrunden skal ha færre midler enn den forrige.

Tekna ber om at Stortinget sikrer at en ny periode med Grønn plattform fra 2023 til 2025 er på samme nivå som forrige periode.

Tekna er svært fornøyd med ordningen med Nærings PhD. Det er likevel et langt større potensiale for denne ordningen og Tekna mener den offentlige finansierte andelen bør økes innen svært viktige og samfunnskritiske områder hvor det er behov for å bygge avansert kompetanse. Det kan gjelde samfunnskritiske områder knyttet til IT og IT-sikkerhet, forsvarsområdet, beredskapsområdet, ekom mm. Tekna viser til svært lav rekruttering av norske kandidater.

Tekna ber Stortinget øke andelen offentlig finansiering i nærings-PhD-ordningen for å utløse flere søknader og dermed sikre at vi dekker behovet for avansert kompetanse innen nasjonale samfunnskritiske områder.

Økt basisfinansiering til de teknisk industrielle forskningsinstituttene

Tekna viser til økningen i basisfinansieringen til de teknisk industrielle instituttene med 10 mill., og mener dette er atter et skritt i riktig retning, men mener det fremdeles er en vei å gå før de er oppe på 25 prosent grunnfinansiering som er nivået for å konkurrere på like vilkår i Europa.

Tekna mener det må lages en opptrappingsplan for grunnfinansiering av de teknisk-industrielle instituttene opp til 25 prosent grunnfinansiering i løpet av stortingsperioden.

Arbeidsgiveravgift

Tekna viser til at vi i en periode med nedtrekk i aktiviteter og avvikling av større kompetansekrevende prosjekter må sikre at vi bygger laget for fremtiden gjennom forskning og utdanning. Det er svært viktig at høyt utdannede får drive mer med forskning og utdanning i dårlige tider for privat næringsliv med høyere arbeidsledighet.

Tekna mener regjeringens forslag om økt arbeidsgiveravgift for ansatte med lønn over 750 000 kroner i stor grad vil ramme de høyere utdanningsinstitusjonene våre og forskningsmiljøene både i offentlig og privat sektor.

For eksempel vil mer enn den foreslåtte økningen av grunnbevilgningen til de teknisk-industrielle instituttene gå til å betale den ekstra arbeidsgiveravgiften. Forslaget vil derfor, i tillegg til å svekke konkurranseevnen, i dette tilfelle føre til at færre midler går til forskning og utvikling av ny teknologi.

For å drive omstilling er det stort behov for å kanalisere mer midler inn i institusjonene som skal utdanne flere til nye jobber vi ikke har i dag. Det må forskes mer og det er stort behov for å rekruttere flere til å undervise innen teknologi og IT, ikke færre. Økt arbeidsgiveravgift vil svekke muligheten til å rekruttere til forskning og utdanning.

Tekna mener at Stortinget må avvise regjeringens forslag om å innføre ekstra arbeidsgiveravgift på de som tjener mer enn 750 000 kroner for å forhindre at vår konkurransekraft i fremtiden svekkes.

Studieavgift for utenlandsstudenter

Tekna er svært opptatt av at gratisprinsippet i norsk høyere utdanning skal ligge fast, også for studenter som kommer fra land utenfor EØS/Sveits. Tekna er svært bekymret over tilgangen på studenter innen de såkalte MNT-fagene (matte, naturfag og teknologi), og mener derfor vi må sikre at vi har tilflyt av studenter med interesse for teknologi og realfag. Disse vil etter master også kunne være kandidater til våre doktorgradsprogrammer. Har man tatt en master i Norge har man utviklet god kjennskap til norske forhold og norsk språk, noe som vi mener er en stor fordel ved rekruttering til doktorgrader. Bare på NTNU har man i dag 1405 studenter fra land utenfor Europa.

Tekna mener det er sterk internasjonal konkurranse mellom utdanningsinstitusjoner om studentene og mener at for Norge er økonomiske fordeler som gratis utdanning helt nødvendig for å sikre rekrutteringen av studenter innen MNT-fagene. Norge er et lite land og har ikke mulighet til kun å konkurrere på kvalitet.

Tekna ber Stortinget videreføre gratisprinsippet også for studenter utenfor EØS/Sveits for å sikre tilgang på nødvendig kompetanse innen teknologi og realfag.

Flere studieplasser – avansert IT-kompetanse og realfag

Flere rapporter viser behov for mer avansert IT-kompetanse. Bærekraftig omstilling løses med teknologi og realfag. Tekna viser til behandling av Samfunnssikkerhetsmeldingen i 2021 hvor flertallet i komiteen, bestående av medlemmene fra AP, FrP, SP og SV, fikk flertall for følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre økt antall studieplasser innenfor IKT-fag og realfag.»

Tekna ber Stortinget følge opp sitt eget vedtak å bevilge midler til flere studieplasser innen IKT og realfag.

IT-sikkerhet og kompetanseheving

Tekna viser til at det under behandlingen av Stortingsmeldingen *Samfunnssikkerhet i en usikker tid* stilte et flertall bestående av AP, SP, FrP og SV bak forslaget om å be regjeringen om å sørge for økt kompetanseheving for ansatte i kommuner, stat og bedrifter innenfor IT-sikkerhet.

Tekna ber Stortinget be regjeringen om å redegjøre for hvordan de har økt satsningen på økt IT-sikkerhets-kompetanse for offentlig ansatte og ansatte i bedrifter.

Midler til etterutdanning av lærere og faglig fordyping

Den forrige regjeringen satset store summer på videreutdanning av lærere uten formell kompetanse. Det har vært færre muligheter for etter- og videreutdanning for de av lærerne som har den formelle kompetansen i orden. Behovet for slik etter- og videreutdanning har blitt spesielt synlig med de nye læreplanene. Nye emner og mål er satt på timeplanen uten at lærerne har hatt anledning til å oppdatere sine kunnskaper og dermed kunne gi god undervisning.

Formelle kvalifikasjoner er et nødvendig utgangspunkt for god undervisning, men verdien av slik undervisning øker ved regelmessig faglig fordyping gjennom etter- og videreutdanning.

Tekna mener at bevilgningene til etter- og videreutdanning av lærere med de formelle kvalifikasjonene i orden – må økes.